

CHWIŁA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCJA: PASAŻ HAUSMANA 8. — ADMINISTRACJA: PASAŻ HAUSMANA 3, I p.

Prezytyłość pocztową opłacone ryczałtem. Telefon Nr. 322. KONTA CZEKOWE Nr. 144.000.

Cena egzemplarza 20 Mk.

PERNUMERACJA: Zmiana w cenie
400 Mk. — zamknięta 520 Mk. — ogółem 700 Mk.
CENA OGÓLNA: Zwyczajne ogłoszenia w wierszu jednemu, rozp. 20 Mk., załącznik i załącznik w wierszu dwum, rozp. 30 Mk., kameralisty i wiadomości po krawacie 30 w tablicy i przed k. 120 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 100 Mk., ogłoszenia i wiadomości, strączywszy i słabo w wierszu rozp. 30 Mk., artykuły i w. — 400 Mk. Inne ogłoszenia za słowo: 3 Mk., metryczalne przywieszki koszt. 500 Mk. — 9 — 100 Mk., Usług drukarskich podwójnie.
Cena stronka . . . . . 20.000 Mk.
Pięć stronka . . . . . 10.000 „
Cena stronka pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 60.000 „
Jedna strona na pierwszej stronie 30.000 „

Karol IV.

(i) „Va banque” jest grą niebezpieczną, tyc w polityce nierzadko stosowaną metodą. Korzyści, jakie sobie z niej każdy zapowiada, polegają na niedoczekaniu przeciwnika, są spekulacją na wypadek, który spotka drugiego...

Gdy się jednak gra nie uda? Stawka na jedną kartę prowadzi do bankructwa.

Tą drogą kroczyli Niemcy przez cały czas wojny, pod tym kątem widzenia parł Ludendorff wyczerpane Niemcy do ostatniej ofensywy — z znanym skutkiem.

Austria, jak się z później ogłoszonych dokumentów okazało, prowadziła inną — w czasie wojny — politykę. W przewidywaniu klęski zabiegała o pokój na własną rękę. Duszą tej polityki ostrożności był cesarz Karol, który pod tym względem podstępom łony ulegał.

Polityka dworu austriackiego i polityka dworu niemieckiego w czasie wojny dają się określić jako polityka silnych nerwów i słabych nerwów. Politykę słabych nerwów reprezentował wówczas Karol wraz z kamarylą.

Porównanie to nasuwa się z okazji fiaska II. wyprawy eks-króla po koronę węgierską, odbytą tym razem w towarzystwie, pobudzającej go do energii Zyty.

W Doorn, małej miejscinie holenderskiej, przeżywa b. cesarz Wilhelm bieg wypadków europejskich i swej ojczyzny i prawdopodobnie również — czeka... ale silne nerwy wstrzymują go od nierozważnych kroków, od przedsięwzięć przedczesnych, które prowadzą tylko do umniejszenia „majestatu”.

Ekskról Karol jest bardziej niecierpliwy i pada ofiarą rozegranych nerwów...

Osobisty los ekskróla, śniącego ciągle jeszcze sen o złotej koronie, umniejszonej znacznie, ale zawsze prawdziwej, w pełnym blasku „majestatu z Bożej łaski”, jest może wzruszający. Wielu innych wojna wytrąciła z torów normalnego rozwoju, wykołociła.

I królowie — jak się okazuje — mogą być wykołocieni. I u królów zrozumiałe jest dążenie do odzyskania utraconej równowagi. Ale oni znajdują się naraz w gorszej, trudniejszej sytuacji zwykły śmiertelnik sytuacji. Na drodze stoi im interes milionów ludzi, spokój obywateli, porządek wewnętrzny państwa, a w pierwszym rzędzie, tzw. „podstawa polityki międzynarodowej”.

Na tę trudność natknął się Karol w zamierzonym pochodzie na Budapeszt. Reprezentanci wielkiej i małej emencji notyfikowali rządowi węgierskiemu, że przez powrót Habsburgów nastąpiłoby przesunięcie podstaw pokoju wersalskiego, co może się stać groźnym dla pokoju w środkowej Europie. Dlatego państwa te nigdy się nie zgodzą na powrót Habsburga na tron węgierski i wzywają rząd węgierski do podjęcia energicznych kroków. Gdyby energia rządu węgierskiego nie dopisała... na ten wypadek dochodził już z granicy chrześcijański i sąsiadów, zapowiadających mobilizację swoich armii.

Nowy gabinet w Niemczech.

Berlin. (Pat.) „N. Fr. Presse” donosi z Berlina pod datą 25. bm., że w godzinach popołudniowych nastąpiło rozwiązanie przesilenia w ten sposób, że Dr. Wirth otrzymał od prezydenta rzeszy mandat do utworzenia nowego gabinetu. Dr. Wirth oprze się o centrum i socjalnych demokratów. Członkowie obu tych partii wejdą do gabinetu. Nowy gabinet będzie gabinetem przejściowym. Przedstawi się w środę sejmowi rzeszy i poprosi o votum zaufania.

Berlin. (EE.) Według opinii prasy berlińskiej nowy gabinet którego utworzenie powierzą Wirthowi nie będzie koalicyjnym, choć składać się będzie z polityków wszystkich partii, który zgodzą się z programem premiera. Gabinet przedstawi się parlamentowi na posiedzeniu 26. bm. Wirth złoży deklarację; nowego gabinetu i przedstawi program jego polityczny do aprobaty parlamentu.

Katowice. (Pat.) Cała prasa górnośląska niemiękko wyraża oburzenie z powodu wadliwych w łonie parlamentu niemieckiego w chwili gdy pod osłoną klauzul gospodarczych „możnaby uratować ważne interesy niemieckie na G. Śląsku”.

Berlin. (Pat.) Z dotychczasowych pertraktacji i przywódców frakcji parlamentarnych z prezydentem Rzeszy Ebertem należy wnosić że został utworzony nowy gabinet pod przewodnictwem Wirtha.

Wszystkie kluby z wyjątkiem racjonalistów postarowały wprowadzić stworzyć jednolity blok przeciwko niesprawiedliwości górnośląskiej, lecz równocześnie wejść w układy gospodarcze z Polską w sprawie górnośląskiej. Spodziewają się, że gabinet zostanie utworzony najdalej w dniu dzisiejszym i że flo-

czwartku będzie wyznaczony komisarz niemiecki dla pertraktacji z Polską. Na otrzeźwienie parlamentarzystów niemieckich wpłynęło energiczne stanowisko przedstawicieli wielkiego przemysłu na Górnym Śląsku, którzy stanowczo oświadczyli się za pertraktacjami z Polską. W klauzulach ekonomicznych widzą przemysłowcy dostateczne zabezpieczenie interesów gospodarczych Niemiec na Górnym Śląsku, a ponieważ klauzule te nie są objęte traktatem wersalskim, będzie można przy pomocy umiejętnie prowadzonych układów uratować niejedno dla Niemiec.

Berlin. (Pat.) Wolff. Nowy gabinet ma skład następujący: kanclerz rzeszy i minister spraw zagranicznych dr. Wirth (centrum), wicekanclerz i minister skarbu Bauer (socjalista większości), minister spraw wewnętrznych Koester (socjalny demokrat), minister obrony krajowej Gesler (demokrata), minister gospodarstwa Robert Schmidt (socjalista większości), minister aprowizacji Hermes (centrum), minister poczty Giesbert (centrum), minister pracy Braun (socjalny demokrat), minister kolei Groner (demokrata), minister sprawiedliwości Redbursch (socjalny demokrat). Też ministra odbudowy na razie nie została utworzona.

Berlin. (EE.) Konwent seniorów parlamentarnych Rzeszy zwołany wczoraj popołudniu zdecydował miał o tym minie zwołania parlamentu. Otwarcie jednak parlamentu wydaje się dziś wątpliwem. Wobec tego, że w czwartek musi być mianowany komisarz niemiecki do rokowań polsko-niemieckiej sprawie za atwiona zostanie prawdopodobnie w łonie frakcji, plenum zaś parlamentu ujrzy nowy gabinet występujący już z gotowym programem.

Rząd węgierski zastosował się do wezwania.

Tor kolejowy na przestrzeni z Raab do Budapesztu został zerwany dla przeko że w wzgl. opóźnienia pochodu Karola i wiernych mu wojsk.

Obecny naczelnik państwa węgierskiego Horty zamianował naczelnym wodzem generała Nagy. Nominacja ta miała podwójne znaczenie, symboliczne i faktyczne.

Prawnie Karol nie przestał być królem Węgier i jako taki jest też naczelnym wodzem armii. Przez nominację innego naczelnego wodza stwierdził rząd węgierski, że nie uznaje praw Karola do wykonywania władzy.

Nowo mianowany wódz otrzymał dyktatorską władzę dla uśmierzenia walki domowej, na jaką się zanosiło.

Ostatnie wiadomości stwierdzają klęskę Karola, który wraz z żoną wzięty został do niewoli a wojska jego wraz z wodzami pierzchły.

Przetrzymany w pałacyku jakiegoś hrabiego król, któremu obecnie grozi internowanie w bezpiecznym miejscu, skąd nowa wyprawa

mu tak łatwo się nie uda, a jak inna wiadomość głosi, rada ambasadorów zażąda od niego i syna abdykacji formalnej, która usunie grunt pod nogami agitacji legitymizacyjnej, rozważać będzie skutki swego lekko-myślnego kroku.

I dojdzie może do przekonania, że przed życzeniem nawet koronowanej głowy, stoi interes „poddanych”, rozumie, że nie po to 6 lat ludzie krew przelewali na skinione pomazańców Bożych, aby się w świecie nie nie znienię. Pietyzm dla „majestatów” wygasł, z ich własnej winy.

Pietyzm ten był zapewne najważniejszym czynnikiem, na jakim budowali doradcy ekskróla, legitymiści węgierscy.

Dla każdego bowiem musiało być rzeczą jasną, zwłaszcza po pierwszej imprezie w Steinamanger, że państwa małej emencji nie przyjmą obojętnie restytucji Habsburgów na Węgrzech. Sąsiedzi Węger, którzy się lupem po zwyciężonym państwie podzielili, z niepokojem musieli przywitać powrót króla, który przysiągł bronić niepodzielności krajów św. Szczepana. Z opozycją z tej strony liczyli

się niezawodnie aranżerowie imprezy. Uważali jednak widocznie, że nie należy zbytnio obawiać się stanowiska wielkich mocarstw. Spodziewali się protestujących not, — o charakterze papierowych protestów. Nie jest przecie tajemnicą, że niektóre mocarstwa wprost powitałyby takie rozwiązanie. Francja w ten sposób widziałaby się zabezpieczoną przed połączeniem Austrii niemieckiej z Rzeszą, a Włochy, dla których Jugosławia jest dziś przez kręjszym sąsiednim nawet od ewentualnych Austro-Węgier, któreby pod berłem Habsburgów znacznie umniejszały na nowo powstały, chętnie by powitały taką koncepcję. Inne zaś mocarstwa są mniej lub więcej nieinteresowane w rozwiązaniu, Ameryka wyraźnie to oświadczyła.

Gra cała, była — lekkomyślną — stawką na jedną kartę. Kombinacja była całkiem prostą, — jak się okazuje — za prostą. Uważano, że nagłe pojawienie się króla, za którym zaraz opowiedziały się tak wybitne osobistości współczesnych Węgier jak Andrassy i Apponyi, zdobędzie cały naród, wychowany w tradycji pietyzmu dla prawowitego króla.

Spodziewano się, że gdy król raz stanie na czele całych Węgier, opozycja czynnie nie wystąpi.

Ale tu rachuba zawiodła.

Nie liczyli się zwolennicy Karola z interesem obecnych wadców Węgier. Osobniki w rodzaju Hejasa, Prnaya i cała reszta otoczenia Hortyego, które sobie przydomek bandy sprawiedliwie zarobiło, czują się dobrze w siedle rządowym i ani myślą ustąpić komukolwiek. Prasa wiedeńska zrazu posądzała rząd węgierski o intrygę. Posadzała Bethlena i Hortyego, że udają opozycję, przygotowując tą drogą intronizację króla. Omylono się. Przemoc rządu obaliła rachuby kandydata do władzy na Węgrzech i utrzymała się u steru.

Gra va-banque nie udała się, stawka na jedną kartę doprowadza plany i zmieszania Habsburgów do bankructwa, prawdopodobnie na zawsze.

Niespodzianki są jednak w polityce zawsze możliwe. Okoliczność, że nazwiska Andrassyego i Apponyego znajdują się między zwolennikami Karola, przedstawiają sytuację jako poważną. Osoba króla jest dla wielu na Węgrzech symbolem regeneracji państwowości węgierskiej, dla krajów sąsiednich wyrazem aspiracji ekspansyjnych, groźnych dla spokoju w Europie środkowej.

Walka ta nie jest jeszcze ukończoną. Pokój zamykający okres wojny europejskiej, odsłonił zarzewia nowych niepokojów.

Z obrad Sejmu.

Warszawa. (Pat.) Na wstępie zabrał głos p. prezydent ministrów Ponikowski, który oświadczył: Wysoki Sejm, rząd Rzeczypospolitej został zawiadomiony przez prezydenta ministrów Francji o decyzji w sprawie G. Śląska zaproponowanej przez Radę Ligi Narodów, a przyjętej przez rządy Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch i Japonii. Oczekiwane od dnia 20 marca 1921 roku podział G. Śląska został dokonany. Niestety rząd polski stwierdzić musi, że dzień tego podziału nie jest dniem świętym i radości jak tego miało prawo oczekiwać społeczeństwo polskie. Wiele tysięcy naszych współobywateli, którzy w dniu głosowania śmiało i otwarcie wypowiedziały swą wolę aby byli przyłączeni do matki ojczyzny, wielu innych, których agitacja i terror zastosowane przez przeciwników naszych powstrzymały od szczerego wypowiedzenia swej woli pozostali po tamtej stronie granicy państwowej. Wiele także dzielnych bojowników o wolność kraju, którzy za tę wolność nie wahali się oddać życia, wielu braci i synów poległych bohaterów nie dożyło wyzwolenia, o które walczyli i zginęli. Witając dziś

naszych braci z Hurry królewskiej, Rybnika, Kałowic, Paszyny, Lublińca i Tartakowej Góry z żalem i serdecznym bólem myśleć musimy o tych którzy pozostali w Gliwicach, Zabrze, Bortomiu, Raciborzu w Oleśnie i Wielkich Strzelcach.

Rząd polski nie ośmiąka uczynić wszystkiego, aby zabezpieczyć i prawa tych siedmiuset tysięcy ludności polskiej były uszanowane i aby gwarancje zawarte w decyzji Rady Najwyższej były również ściśle przestrzegane, jak gwarancje, jakie rząd polski przyjął wobec innych narodowości w Polsce.

Rząd polski stwierdza natomiast, że Polska stoi i stać będzie zawsze na gruncie traktatów regulujących stosunki międzynarodowe a opierając się na tych traktatach, współdziałać będzie w gospodarczej odbudowie Europy, wyruszonej przez długie lata wojny. Przyjmując decyzję Rady Najwyższej, Rząd polski sądzi jednakże, że rezultaty głosowania na terenie plebiscytowym górnośląskim byłyby wykazały obrzydliwą przewagę głosów polskich, gdyby nie udzielono prawa głosowania emigrantom, krajowi temu zupełnie obcym.

Muszę tu podnieść że Wysoka Rada Ligi Narodów, w pracy swej, którą doprowadziła do rozstrzygnięcia, nie odpowiedziała wprawdzie usprawiedliwionym postulatam rządu i społeczeństwa polskiego, kierowała się jednak na podstawie formalnego rezultatu głosowania szczerością i sprawiedliwością i dążyła do utrzymania dzieła pokoju. Rząd polski wzywa całe społeczeństwo, aby w tym nastroju przyjęło obecną decyzję. Niewątpliwie, że oddać Polsce nowych terenów będzie dla niej bodźcem i zachętą do dalszej pracy. Polska pragnie po urwaleniu swej granicy od wschodu i zachodu wejść na drogę pracy pokojowej i ufa, że w tym kierunku znajdzie poparcie całego świata cywilizowanego.

Marszałek oznajmił, że sprawę górnośląską odesłał do komisji dla spraw zagranicznych.

P. St. Grabowski, referent komisji, oświadcza, że komisja przyjęła jednomyślnie następującą rezolucję:

Wysoki Sejm uchwalając raczy: Postanowienie mocarstw sprzymierzonych, rozstrzygające sprawę przyłączenia państwowości Górnośląska, w części tylko uczyniło radość słuszną i sprawiedliwym prawom narodu polskiego i polskiej ludności górnośląskiej. Warunki, w których odbył się plebiscyt i wielokrotna, sprzeczna z duchem traktatu wersalskiego interpretacja jego w wykonaniu, sprawiły, że znaczna część G. Śląska, posiadająca niewątpliwie polską większość, została pozbawiona naturalnego swego prawa przyłączenia się z reszta ojczyzny. Przeszło 700.000 Polaków pozostało na Górnym Śląsku poza granicami Rzeczypospolitej. Dla nich zapadła decyzja broniąca, jakoby legalizacja wiekowej niesprawiedliwości.

Rząd polski nie może zapomnieć o tych braciach górnośląskich, którzy mimo kilkusetletniego oderwania od Polski, nie stracili ducha polskiego i w ostatnich czasach złożyli żywe dowody jak na bardziej ofiarne patriotyzmu. Stwierdzając powyższe, jak również że zdecydowanie mocarstw sprzymierzonych dotychczasowego nakładu na Polskę w poszczególnych punktach uciążliwe warunki, i uznając, że niezbędny jest pokój powszechny w Europie, przyjmuje do wiadomości oświadczenie rządu o przyjęciu przez Rzeczpospolitą postanowienia mocarstw sprzymierzonych. Sejm wzywa rząd, by przy wypływających z powyższych postanowień rokowańach: 1) użył wszystkich środków dla skutecznego i trwałego zabezpieczenia praw narodowych i obywatelskich polskiej ludności górnośląskiej, pozostającej poza granicami Rzeczypospolitej, 2) zagwarantował konieczne środki prawnogospodarcze przynależnej Polsce części G. Śląska, równe z resztą państwa.

Sejm wzywa rząd i naród do roztoczenia szczególnej opieki nad ziemią górnośląską i zabezpieczenia skutecznej pomocy ofiarom walki o polskość Górnośląska.

Izba przyjęła rezolucję jednomyślnie.

Szanowni Panowie! Srebrnym polskim radością witamy z górą pół miliona ludności polskiej, jako najmłodszych obywateli Rzeczypospolitej, którzy rzucają zienawidone jarzmo i wracają po rozłące trwającej przeszło pół tysiąca lat, na łono matczyne. Nowych zaś współobywateli górnośląskich, których Opatrzność oddaje pod władzę Rzeczypospolitej możemy zapewnić, że wolność ich będzie uszanowana. Przed częścią G. Śląska przyłączoną do Polski, otwiera się wielka perspektywa ekonomiczna, o jakiej Śląsk w czasach panowania pruskiego nigdy nie mógł marzyć, bo był postawiony przed cłem rosyjskim. O wrożyśmy polskiemu Śląskowi przed rozbudowę kolei żelaznych i dróg wodnych na oścież wrota na wschód. Rada Ligi Narodów nie naprawiła krzywdy, jaką narodowi polskiemu wyrządził traktat wersalski. Wobec statystyki pruskiej na mocy której pierwotnie przyznano nam Śląsk Górnym jako teren bezspornie polski, narzucono dzielnicy tej plebiscyt i to w warunkach, które musiały doprowadzić do sfałszowania rezultatu, dzięki dopuszczeniu emigrantów do głosowania. Na mocy Jcyfrowego rezultatu plebiscytowego Rada Ligi Narodów miała tylko część obszaru plebiscytowego nam przyznać. Tragicznym wykładnikiem tej decyzji jest fakt, że przeszło 700.000 rodaków pozostaje nadal pod jarzmem pruskiem; ale nie dopuścimy do tego, aby dla tych braci naszych powróciły czasy dawego ucisku pruskiego. Prześnani jesteśmy, że bracia nasi pozostali poza granicami Rzeczypospolitej, będą nadal jak przez 6 wieków, dochowywali wierności Polsce. Nie dopuścimy do tego, aby Słowiańszczyzną, sięgającą do Odry, rozciągała się tylko do granic Rzeczypospolitej. W końcu marszałek poświęca słowa serdeczne i wyraża hołd cioniom tych synów Ojczyzny, którzy polegli w trzechkrotnym powstaniu i hołd tym, którzy zostali zamordowani przez zbirów z Zachodu. Ich krew nie zostanie darmo przelana. Hołd bohaterom, część i wdzięczność wozom i żołnierzom. (Głosy: część, postawie powstają z miejsc).

Przysapio o do porządku dziennego. Marszałek oznajmia, że Nacelnik Państwa zawiadomił go o mianowaniu p. Wybickiego ministrem b. dzielnicy pruskiej, a p. Stońskiego kierownikiem ministerstwa agrowizacji.

Następnie p. Kędzior referował ustawę melioracyjną.

Fundusz melioracyjny utworzony został z dotacji wstawionych do etatu ministerstwa robót publicznych. Z funduszu udzielane będą zasiłki na cele melioracyjne. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Po krótkim sprawozdaniu p. Rządu Izba uchwaliła projekt ustawy o opłatach stemplowych od dłużnych zobowiązań na obszarze b. dzielnicy pruskiej, zrównując je z opłatami w całym państwie.

Dalej p. Rząd referował ustawę o opłatach stemplowych od weksli. Według jego propozycji opłaty wynoszącej mają 3/10 procent od weksli na okres trzymiesięczny, a następnie 3/10 procent bez różnicy terminu. Przy wekslach bezterminowych dotychczasową kwotę 50.000 do wymiaru opłaty stemplowej podwyższono do kwoty 500.000. Opłatę od czeków wyznaczono na 5 mk. Podwyższenie znacznie kary za przekroczenie ustawy. Referent zgłosił rezolucję domagającą się by minister skarbu przedłożył do 14 dni ustawę czekową. P. Majewski zgłosił rezolucję wzywając ministra skarbu, aby wydał urzędowe blankiety wekslowe. Ustawę przyjęto w drugim i trzecim czytaniu, a także rezolucję.

Po referacie p. Rządu przyjęto w drugim czytaniu ustawę o opłatach stemplowych od rachunków i poświadczeń odbioru.

P. Mieczkowski referował nagły wniosek Związku Ludowo-Narodowego, domagający się usunięcia działalności komunistycznej za zbrodnię zdrady stanu. Mowca wskazał na wznoszącą agitację bolszewicką i na organizowanie się w Polsce komunistów, zaznaczając,

że działalność komunistyczna zagraża bezpieczeństwu państwa.

Na komisji prawniczej wobec oświadczenia ministra sprawiedliwości, że obecne ustawy wystarczają do wystąpienia przeciw skodliwej działalności komunistycznej, uchwalono rezolucję wywołującą rząd do ścisłego stosowania ustawy i do podjęcia do niej powołanych osób, któreby ją nie były przestrzegania i dotychczasowych ustaw.

P. ks. Luroślawski przedstawia groźbę niebezpieczeństwa bolszewickiej działalności, powołując się na ustawodawstwa w innych krajach, jak w Serbii, Szwajcarii, wskazuje na działalność p. Dąbala i zgłasza rezolucję zadającą, by komisja konstytucyjna w ordynacji wyborczej wykluczyła osoby należące do międzynarodowej organizacji komunistycznej od wykonywania prawa wyborczego.

Na wniosek p. Skulskiego odesłano sprawę do komisji prawniczej i administracyjnej celem wysłuchania opinii ministra spraw wewnętrznych i przedłożenia wniosków w terminie 2-tygodniowym.

Wedle referatu p. Matakiewicza uchwalono w drugim i trzecim czytaniu ustawę o ujednostawieniu przepisów prawnych na obszarze Spisza i Orawy.

P. Porciaowski zgłosił wniosek nagły w sprawie nadzycie policji w Poznańskim podczas tłumienia strajku rolnego. Nagłość wniosku uchwalono.

Następne posiedzenie w piątek, o godz. 4. popołudniu.

Warszawa. (Biuro Prasowe Org. Syonistycznej w Polsce). Klub Posłów Sejmowych przy Tymcz. Zyd. Radzie Narodowej wniosł na posiedzeniu Sejmu następującą interpelację:

Interpelacja

posłów dra Thoma, Hartgłasa i in. do P. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie: karania uczniów za składanie zgodnych z prawdą zeznań przed władzami o udziale ich kolegów w akcjach antyżydowskich.

W Klubie Posłów Sejmowych przy tymczasowej Z. dow. Radzie Narodowej ma ujęty wniosek p. Rozenberga z Ciechanowa zeznał co następuje:

W związku z protokołami, nadesłanymi do Biura Poselskiego w sprawie zajścia z 6. 7. maja r. b. w ogrodzie miejskim w Ciechanowie komunikuję że dyrektor szkoły państwowej

w Ciechanowie im. Zygmunta Krasieńskiego, p. Wichorkiewicz oświadczył mi we wtorek ubiegłego tygodnia, podczas wręczenia mi matury, że z powodu tendencyjnych zeznań moich w szkole i w policji w sprawie wyżej wymienionych zajęć Ministerium zdecydowało wystawić mi 4 (czwórke) ze sprawowania na świadectwie maturalnym. Gdy prosiłem dyrektora o uzasadnienie piśmienne odmówił mi tego, nakazując zwrócić się w tej sprawie do Ministerstwa.

Zauważam że po ostatnim abiterenium o tydzień wcześniej wydano świadectwo. Gdy zapytałem delegata ministerialnego, p. Olszowskiego, o powód niewydania świadectwa w terminie oznaczonym, odpowiedział mi, że co do mnie musi się jeszcze porozumieć z Ministerstwem z powodów technicznych i że za dwa dni otrzymam maturę.

Dyrektor szkoły szkanuje mnie, jedynie w 8-mej klasie ucznia Żyda za protokół, który zeznałem w szkole podczas śledztwa w wymienionej sprawie, a w którym podałem to, co się działo w rzeczywistości, wobec czego proszę Narodowy Klub Żydowski Posłów Sejmowych o interwencję w mej sprawie.

Na prośbę Klubu p. Rozenberg bardziej szczegółowo wyjaśnił sprawę w liście, który w dosłownym brzmieniu załączamy:

Ze zeznania Rozenberga nie były zmyślone, świadczy przytoczona dalej odpowiedź Ministerstwa, które mimo to, iż broni uczniów i stara się złagodzić sprawę, musiało jednak zarządzić ukaranie ucznia. Oto treść tej odpowiedzi:

Hnia 27 czerwca 1921 r.

Ministerstwo Zeznań Rel. i Ośw. Publ. Departament Szkolnictwa Średniego, Warszawa Nr. 12645/D. II.

Do Narodowego Klubu Żydowskiego Posłów Sejmowych przy Z. Z. R. N. w. k.

Odpowiadając na pismo z dnia 19 maja 1921 r. Nr. P. 3147. IV 21. oraz w związku z pismem z tegoż dnia, wystosowanym do dyrektora gimnazjum państwowego w Ciechanowie, Ministerstwo stwierdza co następuje:

Sprawa zajścia z dnia 7 maja 1921 r. w ogrodzie miejskim w Ciechanowie stała się przedmiotem dochodzenia ze strony Dyrekcji i Rady Pedagogicznej gimnazjum państwowego w Ciechanowie jeszcze przed otrzymaniem przez Dyrekcję wspomnianego pisma Klubu.

Dochodzenie to było następnie uzupełnione na miejscu przez specjalnie delegowaną

komisję ministerialną. Badania te stwierdziły, że jakkolwiek kilku uczni tamtejszego gimnazjum brało udział w zajściu, niemniej zajście to nie było zorganizowane przez uczniów gimnazjum państwowego, gdyż stwierdzono, że liczba uczniów gimnazjum, przebywających w ogrodzie w czasie zajścia nie przekraczała dziesięciu. Także badania osób, których piśmienne zeznania przesłał Klub Ministerstwu i Dyrekcji, wypadły naogół znacznie korzystniej dla uczniów aniżeli ze zeznania, którym rozporządzał Klub. Zeznania osób, przez Klub podanych, zawierają także kilka poważnych niezgodności w zestawieniu z zeznaniami, przez Klub przesłanymi. Wskutek tego cały obraz zajścia przedstawia się znacznie łagodniej.

Niemniej Rada Pedagogiczna gimnazjum i Ministerstwo stanowczo potępiają każde niewłaściwe zachowanie się uczniów gimnazjum. Także i w tym wypadku zareagowano przeciwko winnym z całą surowością, karząc odpowiednio pięciu uczniów, którzy brali udział w zajściu.

Za Ministra Dyrektor Departamentu C. Zawadzki.

Do tego wspomniany Klub Poselski zwrócił się do ministerstwa, z listem następującym:

Warszawa, dnia 23 lipca 1921 r.

Do Pana Ministra Wyznań Rel. i Oświecenia Publicznego w. m.

Osobiście.

Załączamy przy niniejszym odpisy 2-ech listów p. Rozenberga i pisma Ministerstwa, świadczące, że p. Rozenbergowi zmniejszono stopień ze sprawowania na maturze nie za jakiś nielicujący z honorem postępki, a za zgodne z prawdą zeznanie, wskutek którego władze szkolne nawet ukarały winowajców, t. zn., że ukarano go za to, iż nie przemilczał o nielicujących z godnością studenta polskiego postępkach swoich kolegów.

Szkola winna być wolną od polityki i powinna prześladować tych, co ją hańbią, a nie tych, co nie pozwalają tej hańbie kryć się pod korcem i szerzyć się dalej zarazie nienawiści i zdziczenia wśród młodzieży szkolnej [vide oprócz Ciechanowa jeszcze Sokółów i Siedlec, gdzie działo się to samo].

Uważając wobec tego postępowanie władz szkolnych w Ciechanowie za niewłaściwe, prosimy uprzejmie Pana Mi-

DR. M. BIENENSTOCK.

Stanisław Przybyszewski.

(Ex re jubileuszu).

Wielkich twórców, ducha wiecznego głosicieli, nieśmiertelnej ludzkości duszy apostołów, niegasnącego znicza prawdziwej Sztuki kapłanów — podzielić można na dwie kategorie. Jedni — to sumienie swego czasu, bojownicy i rzeźarze teraźniejszości, ci, co ręką uziymając na jej tętnie, śpiewają jej pieśń życia, wcielają w czyn twórczy jej piękno. Drudzy — to prorocy duchy, które z świadomością przyszłości się widzą, dla których znajomość jej przeczuła kłątwa żywota się staje, bo za wcześniej się zjawili, bo nierozumiani i wyszydzeni spełniać muszą przeznaczenia tajne ofiary. Szczęśliwi pierwsi, gdy całym im bywa w stosownej chwili, porzucić byt doczesny, spełniwszy poruczone im przez los zadanie, lecz biada im, gdy nieliczyli czas w swoim rozwojowym pędzie przebiegnie ponad ich głowami, wtedy zostają samotni i opuszczeni, zapomniani i popchnięci jak bezużyteczne kruchy, które fala morska, odpływając w się, dał, rozsawil na piaszczystym brzegu. Taką ofiarą podającego z zawrotną chyżością ducha czasu wydaje mi się być Stanisław Przybyszewski, niegdyś wielbiony i podziwiany, niegdyś wyraził i przedstawiciel polskiego kierunku myślowego, dziś — biedny emeryt, żyjący z darów łaski oficyjanych reprezen-

tantów duchowości polskiej. Smutna to lecz nie mniej rzeczywista prawda, tem smutniejsza, ile że ofiarą tą jest osobowość nieprzeciętna, indywidualność twórcza wybitna, psarż tej miary, który sławę pióra nie powszedniego miał może większą jeszcze u obcych niż u swoich. Żal i niewypowiedzany jakiś smutek ogarnia duszę, gdy się widzi i wczuwa w dzisiejsze położenie artysty słowa i znawcy tajemników ludzkich, jakim bezsprzecznie jest Przybyszewski, który, mogąc być śmiało postawiony na równi z Strindbergiem, O. Hassonem czy innym, nawet marzyć dziś nie śmie o ich uznaniu i poważaniu. Aczkolwiek bowiem i tamtych czas bezpowrotnie utonął w wieczności głębinach, to jednak pozostaną oni zawsze koryfeuszami literatury narodowej w danym okresie, podczas gdy Przybyszewskiego twórczość, którą karmiło się onal że nie pokolecie całe, należy dziś do wartości, które traktuje się jako stary grzą, nadający się do rzućciań literatury.

Smutne te refleksje nasuwa zainaugurowany we Lwowie (o rok zawcześniej) jubileusz 30-letniej pracy literackiej autora wielu poematów, rozchwytywanych swego czasu powieści i grywanych na wyścigi przez wszystkie sceny polskie (i niepolskie) dramatów. Pojawienie się Przybyszewskiego na arenie literackiej w Polsce, poprzedzone sławą zdobytą w Niemczech, stało się wypadkiem pierwszorzędnej wagi, który rozczył na nowy okres w literaturze polskiej. „Confiteor” Przybyszewskiego, ogłoszone w „Zy-

ciu” krakowskim było wyznaniem wiary nowej szkoły, nowego kierunku, nowego prądu, który na swoim sztandarze wypisał hasło „sztuki jako odtworzenia tego, co wieczne i niezmiennne tj. duszy we wszystkich jej objawach”, sztuki absolutnej, potęgi indywidualności, sztuki metafizycznej, stojącej ponad wszelką zmysłową rzeczywistością, ponad tendencją, moralnością i celowością. Być może, że program Przybyszewskiego nie był nowy, że już i przed nim lub współczesnie z nim (Mirjam) głosili podobne ideały. Ale Przybyszewski umiał wejść wlać tyle palącego ognia, tyle indywidualnej mocy, tyle suggestywnego żaru, że porwał za sobą całą „Młodą Polskę” i stanął na jej czele jako wódz świadomy swej władzy nad duszami ludzkimi. I jak z wulkanu zięjącego krateru buchała zeń wciąż lawa uczuciowa, skondensowana w formie powieści czy dramatów, w których żywiołowość temperamentu poetyckiego rwała brzegi wszelkich form, w których kipiał napiętność, niszczy i łamie wszystko wyzwolona chęć, oślepiąją błyskawice wyładowującej się siły duchowej autora. Przybyszewski nie wahał się zstąpić do najgłębszych, podświadomych celowości naszej duszy, chcąc dociec prawdy człowieczeństwa. Całe jestestwo człowieka, od najprymitywniejszych instynktów do najbardziej wyrafinowanych i przerafinowanych stanów duchowych, krzyk życia, fatalizm Przeznaczenia, mełki rozkoszy, udreczenia miłości, wyzwolenie przez śmierć — oto pojedyncze gamy tje-

nistra o ingerencję i polecenia, by błąd został naprawiony.

Prosimy o łaskawą odpowiedź w w materji tego pisma.

[—] A. Hartglas.

Na ten list Klub otrzymał odpowiedź za podpisem Dyrektora Departamentu p. Zawadzkiego, w którym m. in. powie ziano:

Ministerstwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publicz. Departamentu Szkolnictwa Średniego.

Warszawa, d. 20. września 1921 r.

Do Narodowego Klubu Żyd. Posłów Sjmowych przy T. Ż. N. w/m.

Odpowiadając na pismo z dnia 22 lipca 1921 r. Nr. P. 3191. IV. zia w sprawie Mojżesza Rosenberga b. ucznia gimnazjum państwowego w Ciechanowie, Ministerstwo o zająmja po zbadaniu tej sprawy, że ocena zachowania się Rosenberga, umieszczona na jego świadectwie dojrzałości, była prawidłowa i na jej sformułowanie nie wpłynęły wcale względy polityczne.

Za Ministra Dyktor Departamentu C. Zawadzki.

Ta zbywająca komunałem istotę sprawy odpowiedź wyraźnie przeczy oświadczeniu dyrektora szkoły p. Wichorkiewicza, z czego wynika, że albo p. dyrektor Wichorkiewicz powiedział nieprawdę p. Rosenbergowi, — co nie licuje z jego stanowiskiem wychowawcy i pedagoga i winno spowodować względem niego odpowiednią karę dyscyplinarną, — albo że Ministerstwo udzieliło odpowiedzi wprost nie zbadawszy sprawy, — za co powinien odpowiadać właściwy referent.

Wobec powyższego podpisani zapytują P. Ministra Wyzn. Religijnych i Oświecenia Publicznego czy o wyżej przytoczonych faktach mu wiadomo, i co uczynić zamierza celem rychłego a sprawiedliwego załatwienia sprawy M. Rosenberga.

Przed nowymi ograniczeniami imigracyjnymi.

Waszyngton. (Z. B. K.). W najbliższym czasie ma być przedłożony kongresowi nowy projekt ustawy w sprawie dalszych ograniczeń imigracji do Ameryki. Nowy bil przyjmuje również 3-procentową normę za podstawę regulacji imigracji wprowadzając równocześnie następujące innowacje: 1) egzaminowanie i segregowanie uchodźców w

portach wjazdowych, 2) registrację obcych w Stanach Zjednoczonych i 3) kontrolę nad obcymi przez pierwsze 10 lat ich pobytu w Stanach Zjednoczonych.

Jak mówią zamierzają polskie, czesko-słowackie, włoskie i niemieckie organizacje, zaniepokojone projektowanymi bitem skoordynować swe siły celem wywarcia presji w kierunku obalenia projektu. Organizacje te szukają też kontaktu z instytucjami żydowskimi. Przed kilku dniami odbyła się w Nowym Jorku konferencja, w której amerykańsko-żydowski kongres reprezentował dr. Stefan Wyse, amerykański komitet rat. L. Marschall. Iżę „Brith Abraham” sędzia J. Lewy. Uczestniczyli nadto w konferencji zastępcy federacji Żydów z Ukrainy, Iżę Brith i i. Jest nadzieja, że usiłowania te poprą także organizacje robotnicze.

—U—

Postulaty delegacji arabskiej w aug. Izbie Gmin.

London. (Z. B. K.). W przemówieniu, wygłoszonym w Izbie gmin wskazał Sir H. Johnson Hicks na żądania delegacji arabskiej, z którą się osobiście zetknął. Mowca zaznaczył, że jego zdaniem na wypadek niezmodyfikowania deklaracji Balfoura mogą w Palestynie nastąpić poważne niepokoje. Mowca wezwał rząd, by nie ogłosił mandatu w jego obecnej formie ani też nie zrealizował deklaracji Balfoura, zanim Izba nie zbierze się na następną sesję w lutym 1922.

Likwidacja imprezy Karola IV.

Budapeszt. (Pat.) Rezultatem wczorajszej konferencji z przedstawicielami wielkiej ententy było postanowienie internowania Karola wraz z małżonką w klasztorze Ithany nad jeziorem Błotnem. Ponieważ Karol poddał się bez zastrzeżeń, należy uważać wymienione wczoraj warunki kapitulacji za przyjęte w całej pełni.

Budapeszt. (Pat.) Węg. B. K. Komendanci wojsk powstaniec pułkownik Lehar i major Ostenburg uciekli w przebraniu cywilnym.

London. (Pat.) Reuter. W kołach dyplomatycznych panuje przekonanie, że byłoby nierozsądnem zatrzymywać b. króla Karola w Europie. Wobec tego brana jest pod uwagę myśl osadzenia go na

wypach Kanaryjskich lub na wyspie Ascension. Jest też możliwe, że b. król Karol będzie deportowany do posiadłości angielskich, gdzie będą poczynione wszelkie zarządzenia, aby przeszkodzić ponownym ucieczkom. Z drugiej strony donoszą, że u rządu szwajcarskiego nie zgłoszono żadnego oficjalnego protestu ze strony innych państw z powodu wyjazdu b. króla Karola. Natomiast zostało wdrożone śledztwo bez charakteru oficjalnego.

London. (Pat.) Wied. B. K. Alianci zażądali od rządu węgierskiego formalnie wydanie b. króla Karola. Alianci będą prawdopodobnie obstawali przytem, aby król Karol formalnie abdykował, a pobyt dla niego wyznaczą tak odległy, aby powrót był niemożliwy.

London. (Pat.) Reuter. Wobec planu, aby b. króla Karola internowano we Włoszech rząd angielski oświadczył przytem, aby miejsce jego pobytu było tak odległe od kraju, by nowy powrót był niemożliwy.

Wiedeń. (Pat.) N. Wr. Abendblatt donosi, że hr. Apponyi wystosował do Banffwego list, w którym ostro potępia zamach Karola, ale również potępia stawianie wobec niego oporu zbrojnego. Z tego powodu zdecydował się złożyć mandat i wycofać się z życia politycznego.

Paryż. (Pat.) Z Londynu donoszą, że rząd węgierski robi nieoczekiwane trudności w wydaniu pary ekscesarskiej aliancom, co sprzeciwia się ultimatum rady ambasadorów.

Graz. (Pat.) »Grazer Tagespost« donosi z Belgradu, że rada ministrów uchwaliła w sprawie b. króla Karola d magać się wydalenia go z Węgier po wszystkie czasy, oraz żądać gwarancji dla utrzymania pokoju nad granicą jugosłowiańską.

Graz. (Pat.) »Tagespost« donosi z Belgradu, że przedstawiciele Anglii i Francji podjęli u rządu belgradzkiego demarche, aby rząd belgradzki wobec spokojnego przebiegu zamachu b. króla Karola zaniechał wszelkiej interwencji. Wywołało to w kołach belgradzkich silne niezadowolenie.

Wiedeń. (Pat.) »N. Fr. Presse« donosi z Budapesztu pod datą 25 bm, że hr. Andras y, Rakowsky i Gratz są traktowani jako więźniowie, oskarżeni o zdradę stanu. Z oficerów karlistów aresz-

kielnie pięknej i poryjającej muzyki Przybyszewskiego. Nie był on jednak nigdy, jak go tendencyjnie ze strony pewnych sfer brkryczano, satanistą, głosicielem Arymona, amoralistą, apostołem grzechu, negatorem ducha. Owszem, w całej swojej działalności literackiej pierwszej epoki, we wszystkich jej objawach czyhał na Boga, rwała się do wyzwolm tęsknota jego za prawdą i pięknetm, za absolutem, za wozochdobrem, za nieukończonym źródłem poezji: „I kocham cie jeszcze, boś dała mi cierpienie i tęsknotę — tęsknotę, co myśli tworzy kopjary, ręce ku Bogu wyciąga, mózg trawi świądą poznania, bolesną a odwieczną tęsknotę bytu, wieczny niepokój a rozkosz”. W tej bezkresnej neoromantycznej „Młodej Polsce” wypowiedział się geniusz Przybyszewskiego bez obelonek, z szczerą bezpośredniością i prawdą, bez żadnych ubocznych celów, tworząc z siebie, oddając tylko siebie. Dlatego działał i porrywał, upajał i oszołamał, budził dreszcze i oddawki, które świadczyły o jego wielkości i zdolności odczucia.

Ale kiedy potem, kląc za „duchem czasu” Przybyszewski zaczął obliczać w szatę literacką tendencje — z serwową, nie płynące z konieczności i istoty rzeczy, stał się wprawdzie popularniejszy, aktualniejszy, ale i bałajniejszy. Opuszcza go anacuszowa śla amoralizmu, głosił powrót do cynizmu, lecz bez przekonującej mocy, bez tej ekstazy twórczej, w której powstawały pierwsze jego dzie-

ła, bez oryginalności treści i formy, które cechowały tamte. Przybyszewski w tej epoce czyni wrażenie starca, który za wszelką cenę chce udawać młodego, choć czuje się fle między młodymi. Umiął on być Pindarem absolutu duszy, lecz nie mógł być Tyrtuszem narodu.

Bezspornie świadczy także rozprawa „Eksperyment Słowackiego i genesis z Ducha” o wielkiej żywotności duszy i umysłu tego pisarza, który bierze się za bary z przeszłością, aby pokonał ją w sobie, być znowu motorem teraźniejszości, nie zmienia ona jednak postaci samej rzeczy, że Przybyszewski, odegnawszy wybitną rolę w dziejach myśli polskiej i pochodzącej ku wyżynom Piętra i Prawdy, należy do epoki, obecnej już przajęto, bezpowrotnie minionej. Nie umniejsza to bynajmniej jego znaczenia i wielkości, którą z perspektywy przeszłości tembardziej ocenić umiemy, powinno to być jednak dla jubilara memento, że tylko Goethemu było dane wewnątrz przeżyć i odczuć ewolucję od epoki Sturm do romantyzmu, chociaż i u niego Iżę duchowa często się zalamywała. Bo w literaturze, w odniesieniu do twórczości nie istnieje staż odrodzenia się młodzieńczego, który Björnsonowi się udało, gdy pisał komedję „A gdy młode zakwicie wino...”

Przybyszewskiego poznałem osobiście w Wiedniu w r. 1915. Odwiedziłem go w sprawie mego tłumaczenia na niemieckie poematu

Kasprowicza „O bohaterskim koniu i walcym się domu”, którego (nieudalnym skutkiem wypadków wojennych) wydaniem autot „Złotego runa” bardzo się interesował. Już wtedy zrobił na mnie wrażenie człowieka, który wypalił się w ogniu pierwszej twórczości. Mimo to znalazł poparcie wśród garstki hołdujących mu Żydów, podobnie jak pierwsze jego utwory wywołały nawet specjalny kierunek zwłaszcza wśród kobiet żydowskich (Rachel z „Wesela”), które uległy zupełnie „rozprzybyszewszczeniu”, jak to wtedy określano. Faktem jest, że sfery inteligencji żydowskiej pozostały Przybyszewskiemu wierne nawet wtedy, kiedy go wszyscy opuścili, kiedy w Polsce rzucono na niego kamieniem potępienia, odmawiając mu wogóle talentu i zdolności twórczych. Toteż charakterystycznym jest i dziś, że inicjatorem obchodu jubileuszowego jest właśnie nie kto inny, tylko Żyd, który z pośród całej polskiej inteligencji narodowej widocznie jedytny poczuwał się do obowiązku uczczenia zasług i wnieczenia jubilara. Warto także zaznaczyć, że jedyne obchodzenie się charakterystyczne literackie poświęcili mu również — dwaj Żydzi. Narod żydowski dumny jest z tego, iż geniusz i piękno bez różnicy ich pochodzenia znajdują u niego zrozumienie i poparcie, świadczy zresztą o tem nie tylko stosunek do Przybyszewskiego. Jakie jednak uczucia budzić może w sercu jubilara to pierwszeństwo uznania, niech sobie każdy sam doświadcza.

towany został tylko Ostenberg, którego znaleziono w piwiicy, gdzie chciał popełnić samobójstwo, czemu jednakże przeszkodzono. Również komisarz dla zachodnich Węgier hr. Segray został aresztowany. Ruch kolejowy między Austrią i Węgrami został przywrócony.

Wiedeń. »N. Fr. Presse« donosi z Belgradu, że wiadomość o ujęciu b. króla Karola nie zmieniła w niżej stanowiącego zachowania się małej ententy, która zamierza kontynuować akcję celem bezwzględnej przeprowadzenia traktatu w Trianon. Mała ententa nie chce uznać umowy w Wenecji i będzie się starała przy pomocy wielkiej ententy przeprowadzić warunki zawarte w traktacie w Trianon.

Z obrad Komisji.

Warszawa. (Pat.) Komisja przemysłowo-handlowa wysłuchała sprawozdania kierownika ministerstwa przemysłu i handlu p. Strasburgera o polityce go podarcej tego ministerstwa. Sprawozdanie nie zostało zakończone ze względu na konieczność zajęcia stanowiska w sprawie klauzul dotyczących stosunków gospodarczych na G. Śląsku.

P. Korfanty oświadczył, że jednolitość gospodarcza na G. Śląsku musi być utrzymana ponieważ Niemcy prowadzą tam planowo gospodarkę taką, że jedno przedsiębiorstwo uzupełnia drugie. Gwałtowne zerwanie jednolitości przyniosłoby wielkie szkody. Wice-minister kolei Eberhard sądzi, że co tło kolei należy utworzyć na G. Śląsku osobną dyrekcję kolejową lub wydzielając koleje spółce obejmującej kapitały polskie i niemieckie względnie zagraniczne i w ten sposób utrzymać jedność. W dyskusji zabierali głos pp. Korfanty, Wierzbicki, De Rosset, Koliszer, Diamand oświadczając się za wspólną administracją kolei śląskich. Po uznaniu marki niemieckiej jako jednego środka płatniczego na Śląsku, uznano, że również i opłaty pocztowe muszą być uiszczane w markach niemieckich. W dalszej dyskusji wywiązała się kwestya wątpliwa, jak należy rozumieć podane w załącznikach terminy „produkty naturalne” i „surowce”. Ze względu na potrzebę wysłuchania opinii ministra skarbu co do obrotów walutowych, posiedzenie odroczone.

Komisja konstytucyjna odbyła obrady na składem komisji wyborczych. W skład komisji oprócz generalnego komisarza ma wejść 8 członków delegowanych przez 8 największych klubów obecnego sejmu. Okręgowa komisja wyborcza składać się ma z przewodniczącego mianowanego przez generalnego komisarza i wyborczego na wniosek prezydenta sądu apelacyjnego i 5 członków, z których 2 wybiera rada miasta, z sejmik powiatowy, a jednego przewodniczący komisji okręgowej na wniosek wojewody.

Nasopie komisya uchwaliła artykuły od 25 do 33. w brzmieniu rządowym.

Spadek cen węgla.

Warszawa. (EE.) »Prz. Wiecz.« przewiduje, że skutkiem połączenia G. Ś. do Polski i spadku kursu marki niemieckiej oczekiwać można spadku cen węgla.

Zniżka cen... w Warszawie.

Warszawa. (Pat.) »Gazeta Warszawsk.« pisze: Wczoraj w bardzo wielu sklepach zwłaszcza szewskich ukazały się kartki opiewające, że ceny spadły o 10%.

Konferencya Porto Rose.

Rzym. Delegaci na konferencję w Porto Rose zebrali tutaj wobec faktu, że wielu delegatów z różnymi powodami jeszcze nie przybyło, uchwaliли termin konferencji oznaczyć na dzień 29. bm.

Umowa polityczna czesko-polska.

Praga. »Lidowe Noviny« komunikują, że umowa polityczna między Polską a Czechami zawierać będzie 6 artykułów: 1) Umawiające się strony obowiązują się działać w tym kierunku, aby traktaty pokojowe: wersalski i st.-germański były przestrzegane. W razie potrzeby, porozumieją się co do kroków, które mają uczynić. 2) Ogłoszenie neutralności w razie napadu ze strony trzeciego państwa. 3) Polska oświadcza swoje desinteressement co do granic Czecho-Słowacy, Czechosłowacy wzajemnie — co do granic Polski. 4) Polska gwarantuje Czechosłowacy tranzyt do Austrii i Węgier. 5) W razie zatargu między zawierającym się państwami, obie strony obowiązują się poddać zatarg obowiązującemu sądowi rozjemczemu. 6) Umawiające się strony obowiązują się nie zawierać żadnej umowy, sprzecznej z duchem i literą powyższego układu.

Sprawa autonomii Galicyi wsch.

Kraków. »Naprzód« do osi W. dyskusji nad zredagowanym przez p. Nieszal-kowskiego projektem autonomii polif. dla Galicyi wschodniej w klubie posłów PPS. poseł Daszyński wskazał, że nietylko motywy polityki wewnętrznej, ale w różnym stopniu wymagania polityki wewnętrznej powziły nas skłaniać do jaknajsz. b. ego alawienia tej sprawy. Czas położyć kres temu zagadnieniu stosunków, które panują w Galicyi Wschodniej czasu skończą z polityką narodu „panującego”, co prowadzi zawsze do parowania reakcji. Chodzi tu nietylko o uzdrowienie stosunków w Galicyi wschodniej, ale o interes całego państwa. Reakcja zawsze części znaczną część sił swoich z parowania na krajach, jak to widzieliśmy w Prusach. Z drugiej strony czem się stanie Sejm, jeżeli będzie podmiotowany obskurcją ukraińską. Dziś kiedy małeńka Irlandya walczy z potężną Anglią o swą niepodległość, ktoś śmie się śmiać, że Ukraińcy wyrzeką się swoich dążeń? Oczywiście nie może być mowy o wytworzeniu w Galicyi wschodniej osobnego państwa. Bo takie państewko nie miałoby wewnętrznych warunków istnienia, zresztą stałoby się niezłocznie typem Ukrainy Sowieckiej. A tego nie chce ogromna większość narodu ukraińskiego, że z odzi się na to nikt z Polaków w Galicyi Wschodniej. Pozostaje więc jedynie autonomia terytorjalna. T. zw. „autonomia terytorjalna” jest w myśleniu Rejnera, który — pragnąc utrzymać i nawet rozszerzyć centralizm austriacki — jednocześnie chciał stworzyć formę, raskakującą potrzeby narodowościowe. Ale nie można odrywać tych spraw od całości stosunków, potrzeby kulturalne są związane z terytorjum i z gospodarką. Żaden naród stanowiący większość na danym terytorjum nie zgodzi się (na taką autonomię „osobną”. — Wszystko więc wskazuje, że jedynym rozwiązaniem sprawy jest szeroka „autonomia terytorjalna”.

Wiadomości bieżące.

(Pat.) Londyn. Oddano osobnemu trybunałowi sprawę rozstrzygnięcia czy Krassin ma prawo do honorów, przysługujących ambasadorom.

(Pat.) Berno. Nuncyusz papieski złożył na ręce Nansena w imieniu papieża 500 000 lirów na głodnych w Rosyi.

Waszyngton (Pat.) Reuter. Komisja waszyngtońska będzie prawdopodobnie obradowała nie 11 lecz 12. listopada b. r. Cały ten dzień poświęcony będzie manifestacji patryotycznej.

(EE) Berlin. Przybył tu nowy przedstawiciel sowietów Mikołaj Kreteński.

(Pat.) Londyn. Wedle doniesienia »N. Y. Herolda« pewna grupa kupców angielskich zaskarżyła Krassina o zapłatę ceny za towary zakupione za jego pośrednictwem Krassin powołuje się na swoją nietykalność dyplomatyczną.

(Pat.) Moskwa. Rząd rosyjski wyśtosował do wszystkich rządów notę zwracającą uwagę, że wojska greckie podczas odwrotu dopuszczają się okrucieństw.

(EE) Waszyngton. Konferencje nad rozbrojeniem rozpoczną się 12 listopada. Rząd amerykański starać się będzie o osiągnięcie porozumienia, któreby pozwoliło sprzymierzonym wycofać oddziały z obszaru reńskiego.

Katowice. (Pat.) Badając st. tysiące górno-śląskich kopalin pras. niemiecko wyraża szczerą żal z powodu utraty kopalni w powiatach pszczyńskim i rybnickim, które stanowią 80 proc. jak zwanej rezerwy węglowej na G. Śląsku.

Paryż. (Pat.) 26 (Havas) Poseł polski w Paryżu Zamojski przedłożył prezydentowi konferencji ambasadorów notę w sprawie przyjęcia przez rząd polski decyzji górnośląskiej.

Lizbona. (Pat.) 25 (Havas) Sprawcy zamachu na byłego prezydenta ministrów zostali aresztowani i uwięzieni.

Paryż (Pat.) 26 (Havas) Frankliu Bouillon po racajacy z Agory oczekiwany jest w Paryżu w poniedziałek. Wiezion ze sobą układ, który zawarł z Kemalstami. Tekst układu nie jest dotychczas znany dotyczy on jednak wyłącznie Syrii i Celicyi i wbrew twierdzeniom polegającym na informacjach greckich nema na celu rozwiązanie problemu natury ogólnej w których uregulowaniu zainteresowane są państwa sprzymierzone.

Warszawa. (EE.) Według wiadomości »Kur. Por.« b. kanclerz Wirth obejmie w nowym gabinecie Rzeszy tekę ministra zagr.

Z sali koncertowej.

Aleksander Mogilewski.

Pisząc niedawno o grze p. Mogilewskiego wspomniłem, że odpowiedni ułożony program, składający się z utworów poważnych pozwoli dopiero należycie ocenić z lety tego artysty i nie omyliłem się, gdyż onegdajszym samodzielnym koncertem zrehabilitował się p. Mogilewski w zupełności. Przekonał się nietylko, że p. Mogilewski jest skrzypkiem w wielkim stylu, lecz także, że nie jest — jak to po pierwszym jego występie sądzić można — jedynie »mistrzem drobnej formy«, gdyż właśnie największy sukces odniósł koncertem skrzypcowymi Vivaldiego i Czajkowskiego.

Te dwa utwory odegrał Mogilewski najlepiej z pełnią uczucia dużym temperamentem i szczerem zrozumieniem a to zwłaszcza kompozycję rodaka swego Czajkowskiego. Lekny, choć nie bardzo silny ton, doskonała technika i trafne ujęcie i oddanie myśli kompozytora łączą się u tego skrzypka w całość prawdziwie artystyczną i wartościową. Utwory drobniejsze nie były wszystkie wykonane z taką precyzją zwłaszcza pod względem czystości intonacji, powodem tego było jednak, jak się zdaje, silne zdenerwowanie artysty, wywołane nagle oderwaniem się pedala przy fortepianie. Był to wprawdzie przypadek, za który nie można nikogo winić,

w przyszłości jednak należy bezwarunkowo przed każdym koncertem instrument poddać szczegółowym oględzinom, by tak artystom jak i publiczności zaoszczędzić tego rodzaju niemilych niespodzianek.

Akompaniował bardzo dobrze p. N. Kramer, który jednak większą mógłby zwracać uwagę na części solowe (tutti.)
Alfred Plohn.

Nadzwyczajne zebranie kawiarzy, restauratorów i szynkarzy.

Lwów 26. października.

W czasie, gdy olbrzymia większość mieszkańców miasta walczy o byt, upadając wprost pod brzemieniem trosk a w szczególności okropnej lichwy towarowej zebrali się kawiarze, restauratorowie i szynkarze, którzy wraz z kupcami już nie z dnia na dzień, ale z godziny na godzinę śrubują ceny — w sali Izby rekolonialnej, by się zastanowić nad szczegółami kampanii, przeprowadzić się mającej przeciw niewygodnemu dla nich Urzędowi walki z lichwą. Ze zaś piękny zespół członków tej korporacji szybko porósł w pierze, więc też pierwszą z brzegu troską zebrania kawiarzy i szynkarzy była zmiana nazwy korporacji. Na wniosek właściciela restauracji w hotelu Zorza postanowiono zmieścić na wę korporacji i zastąpić słowa „Stowarzyszenie gospodniostw karskie” słowami „Stowarzyszenie gospodniostw restauracyjnych i pokrewnych zawodów”. Z kolei wystąpił stary mowcowa z zarzutami przeciw Urzędowi walki z lichwą i jego kierownikowi p. Smulowskiemu „pismując” na liczn nagraczaję cen na towarach, chęć ujęcia sprzedaży w cennik itd. a przede wszystkim nakładanie kar.

Ponieważ zdarstwo w lwowskich jadłodajniach i kawiarniach przechodzi w ostatnich dniach wszelkie granice przyzwoitości opinia publiczna kilkakrotnie słuchanie dawano w raz swemu niezadowoleniu z powodu zbyt słabej, niezwykle rzadko można skromnie i działalności tu. Urzędowi walki z lichwą na polu karanja tej bezprzykładnej i bełtosnej lichwy. Okazuje się, że i te nęliczne i skromne kary, są niewygodne pp. restauratorom i kawiarniom, którzy opływają w wszelkie dostatek i zebrali majątki, o jakich się im nigdy nie śniło. Zebranie uchwalło więc wysłać deputację, któraby się przyłączyła do deputacji lwowskich kupców, jaka wyszła do Warszawy również w sprawie Urzędu walki z lichwą”.

Z sali sądowej

Echa walk polsko-ukraińskich.

Przed Trybunałem sądu przysięgłych stanęli wczoraj dwaj byli żołnierze ukraińscy: Józef Kudła i Grzegorz Danilak, pierwszy oskarżony o zbrodnię morderstwa, drugi o zbrodnię rabunku.

W czasie walk polsko-ukraińskich w okolicy Kulikowa popadli dwaj legionści polscy w niewolę. Eskortujący jeńców żołnierze ukraińscy po drodze bili ich kolbami, jeden z jeńców zbiegł a drugiego oskarżony Kudła ugodził bagnietem w bok. Współoskarżony Danilak ścignął z jeńca płaszcz i buty. Jakże były dalsze losy jeńca — niewiadomo, gdyż po zajęciu Kulikowa przez oddziały polskie, stamtąd go wywieziono.

Oskarżeni wypierają się zarzuconych im aktem oskarżenia czynów. Jedyny świadek zajęcia, Anna Englowa nie potrafiła dokładnie wyjaśnić, czy osk. Kudła ugodził bagnietem owego legionistę, czy też tylko go uderzył. Powołany przez Trybunał rzeczoznawca-lekarz dr. Niemcewicz nie mógł z powodu braku jakichkolwiek danych stwierdzić, czy rana zadana owemu legionście mogła spowodować śmierć lub nie.

Z powodu niejawienia się świadków, rozprawa po raz drugi z rzędu została odroczone. Rozprawie przewodniczył r. Niewiadom-

ski, oskarżał prokurator Laszkowski, oskarżonych bronili adwokaci Głuskiwicz i Bandler.

NADESŁANE.

Specjalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. N. Goldstein
były elev. Kliniki wiedeńskiej i berlińskiej
powrócił, ord. dla kobiet od 10—12, dla mężczyzn od 2—5, w niedziele i święta od 9—12.
Kraszewskiego 13. 2051

ZAKŁAD DENTYSTYCZNY
Dra. I. Uricha i Fr. Uricha
Kopernika 12, godz. ord. 9—1, 3—6. 12501

Lekarz-Dentysta 1210
Dr. Marek Senensieb
b. asystent kliniki berlińskiej
Kilińskiego 3 ord. od 9—1 i od 3—7.

Specjalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Lauterstein b. elev. kliniki dermatol. w Berlinie
powrócił Lwów. Sykstuska 37, (róg Słowackiego).

Okulista Docent dr. W. Rejs
powrócił i ordynuje przy ul. Kościuszki 22
od 12 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$. 12054

Inwalidom, Kalekom i cierpiącym
na nogi poleca się 12250

Zakład Obuwia Ortopedycznego
L. Nowosada
absolwenta kursów zagranicznych
Lwów, Słowackiego 6.
Liczne polecenia P. P. lekarzy specjalistów.

ORGANIZACYA SYONISTÓW M. LWOWA,
(KOMITET LOKALNY).

W niedzielę, dnia 30. bm. o godz. 3-ciej
odbędzie się w sali szkoły KOHNA przy ulicy
Stanisława

OGÓLNE
ZGROMADZENIE SZEKLOWCÓW

z następującym porządkiem dziennym:
1. Sprawozdanie za I. kwartał.
2. Obecny stan w syonizmie,
3. Praca dla Palestyny,
4. Praca kulturalna,
5. Praca organizacyjna,
6. Sprawy finansowa.
Wzywa się wszystkie organizacje i Związki poza tem
wszystkich członków organizacji, by się bezwarunkowo
zjawili. 12733

KRONIKA.

Repertuar teatru Miejskiego.

W czwartek 27. października o godz. 7.30
„Madame Butterfly”, opera w 3 aktach Pu-
cinięgo (zamiast „Buzmistarz ze Stylmondu” i
„Nair”).

W piątek 28. października o godz. 7.30
„Madame Butterfly” opera w 4 aktach Pu-
cinięgo.

W sobotę 29. października o godz. 3.30
pop. „Miód kaszelański” komedia w 3 ak-
tach Kraszewskiego, przedstawienie dla mło-
dzieży szkolnej staraniem „Komitetu rozrywki
dla młodzieży.”

W sobotę 29. października o godz. 7.30
uroczysty wieczór ku uczczeniu 30-lecia pra-
cy literackiej St. Przybyszewskiego „Snieg”
dramat w 4 aktach Przybyszewskiego. Poprze-
dzi prelekcja prof. Geszwinda.

Repertuar Teatru Małego.

W czwartek 27. października o godz. 7.30
„Rozwór prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
tach B. Winawera.

W piątek 28. października o godz. 7.30
„Rozwór prof. Pytla”, groteska w 3 ak-
tach B. Winawera.

—o—

Repertuar Teatru Nowości.

W czwartek 27. października o godz. 7.30
„Rozwódka” operetka w 3 aktach L. Falla.

W piątek 28. października o godz. 7.30
„Hrabianka fox trotta” operetka w 3 ak-
tach (zamiast „Róża Stambułu”).

— Repertuar ukraińskiego teatru
»Beridy» Sala Hygienki (Szaszkiewicza 5).

W czwartek dnia 27. października „Sta-
śawita” komedya K. Glińskiego (z polskiego).

— Repertuar Teatru lit.-art. »Ul«
ul. Ossolińskich 10. Część koncertowa
z udziałem Pp. Bronowskiego, Mirskiego,
Noskowskiej, Wiklińskiego i innych. Po-
nadto »Miami« pastel sceniczny Hemara
wykona Hanka Ordonówna. »Wizya« pió-
ra, W. Raorta, odtworzy S. Michałowski
oraz jedno-aktowa operetka »Manewry
wiosenne«.

— Jubileusz Przybyszewskiego. Jak
wiadomo, w sobotę 29. bm. odbędzie się
w Teatrze Wielkim uroczyste przed-
stawienie »Sniegu« ku uczczeniu 30-lecia
pracy literackiej Stanisława Przybyszew-
skiego. »Snieg« reżyseruje eden z naj-
zdolniejszych naszych artystów p. Barwiń-
ski przy współudziale autora. W przed-
stawieniu biorą udział pp. Barwińska,
Wielandówna, Romanówna, Barwiński,
Melina, Konarski.

Przed przedstawieniem wygłosi pre-
lekcję krytyk i literat prof. Geszwind.
Po pierwszym akcie sobotniego przed-
stawienia odbędzie się na scenie złożenie
hołdu znakomitemu pisarzowi, któremu
scena polska tyle zawdzięcza.

Sprzedż biletów na przedstawienie
»Sniegu« już się rozpoczęła i postępuje w
takim tempie, że teatr będzie wysprzed-
dany.

— Życie Teatralne. Tygodnik wraz
z programem przedstawienia poświęcone
jest przeważnie jubileuszowi Przybyszew-
skiego.

— Akademię Żydzi, którym odmó-
wiono przyjęcia na wszechnice, poradzo-
ci, którzy z rozmaitych powodów poda-
nie wnieśli, winni w własnym interesie
zgłosić się w sekretarjacie Żyd. Domu
Akad. ul. Św. Teresy 26a między godz.
2—5 popoł. lub w lokalu Zw. »Emuna«
Kościuszki 14. parter od 12—2 w poł.

— Posiedzenie Tymcz. Rady miej-
skiej odbędzie się w czwartek 27. bm. o
godz. 6. wiecz. Na porządku dziennym
między innymi: Podwyższenie rycza towych
o lat od produkcji muzycznych (2 uchw.)
Podaek od towarów przywożonych do
Lwowa (1 uchw.) Zaciągnięcie pożyczki
rządowej na budowę kolektorów (1 uchw.)
Pożyczka na odbudowę folwarku w Ma-
lechowcie folwarku B. dnarówka, na Bło-
tę i Pniatyn (1 uchw.) Zatwierdzenie
zamknięcia rachunkowego m. zakładu ga-
zowego. Nowela do ustawy budowlanej
(2 uchw.) Udzielenie koncesji na 3 apteki.
Sprawa przyznania odszkodowania osobom
wywiezionym do Rosji w charakterze za-
kładników w r. 1915. Przedłużenie kon-
kursu na plan od udowy m. Lwowa.

— Czwarte pełne posiedzenie lwow-
skiej Izby handlowej i przemysłowej od-
będzie się 28. b. m. o godz. 5 pop.

— Pierwsze posiedzenie budżetowe
Tymcz. Rady miejskiej odbędzie się 28. b.
m. o godz. 6-tej w sali posiedzeń Rady
miejskiej.

— W niedzielę, dnia 30. b. m. o go-
dzinie 8 wieczorem odbędzie się w insty-
tucie technologicznym ul. Boularda 5. L.
p. pod protektoratem p. Prez. Neuma-
nowej koncert artysty opery rosyjskiej p.
D. Jarosławskiego przy współudziale
p. Löwenkopf Kwiecińskiej.
Czysty dochód przeznaczony na Bursę
rekolonialną im Dekerta.

Teatr żydowski

We czwartek 27. bm. o godz. 7:30 wiecz.

SULAMIT

dyr. S. M. GIMPEL
JAGIELLOŃSKA 11. —

12706

— Leon Masch, delegat Komitetu Pomocy Żydom w Argentynie udzielić będzie interesowanymi informacyj w sprawach emigracji do Argentyny, w dniach 27, 28, 29 bm., od godz. 4—6-tej w lokalu Żydowskiego Komitetu Ratunkowego.

— Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego zarządziło, aby nadchodzące święta trwały we wszystkich szkołach od dnia 30. października do dnia 2. listopada włącznie.

— Cichy strajk. Dnia dwudziestego-trzeciego (23) porzucili pracę urzędnicy Towarzystwa ubezpieczeń »Generalie«. Nie po raz pierwszy to się dzieje. W reprezentacji lwowskiej tego Towarzystwa panuje bowiem zupełne bezbołowie. Lwowski przedstawiciel tego Towarzystwa dla Polski nie zna swoich obowiązków i zamiast starać się o to, aby przy ciągle wzrastającej drożyznie umożliwić pracownikom istnienie bodaj przez kilka dni w miesiącu, oświadcza stale, że jemu niczego robić nie wolno i że musi czekać na dyrekcyjne polecenia. Wprowadzić przedstawiciel ma zupełne prawo działania w Polsce, a'e po za ustawą lub rozporządzeniem władz istnieją tajne przepisy Dyrekcji, którym on ulega. Gdy więc urzędnicy — najgorzej płatni z wszystkich — poprosili Dyrekcję o pomoc wobec szalejącej drożyzny, trzymali odpowiedź, że zjedzie do Lwowa przebywający stale po za Lwowem kierownik innego Towarzystwa, mającego siedzibę w Lwowie i po porozumieniu się poda Dyrekcji projekt załatwienia. Pracownicy »Generalie« na taką zwłokę zgodzić się nie chcieli, bo brak i głód ich dręczą i zaniechali pracy. A kierownik, który sprawę ma przygotować i dzisiaj jeszcze do Lwowa się nie dopytał. Przedstawiciel czyli pełnomocnik »Generalie« z uśmiechem odpowiada czekającym: »no — jeszcze nie przyjechał — a ja niczego nie poradzę«. Tak ten strajk trwa już piąty tydzień, nareszcie należy przedstawić sprawę opinii publicznej, aby pokazać jak się odpowiada na prośbę o uwzględnienie potrzeb urzędników wobec wzrastającej ciągle drożyzny.

— Tajemniczy zgon starosty. W Sokołowie zmarł tragiczną śmiercią starosta powiatu Sokołowski, Paweł Konieczny. W nocy z 21 na 22 b. m. znaleziono starostę w mieszkaniu w łóżku, obarcono benzyną, w płomieniach. Nieszczęśliwy zmarł w 12 godzin później. Zdoła złożyć — niestety jest tylko sprzeczne wyjaśnienie. Sledztwo, na które udał się z Lublina prokurator ustaliło jedynie, że nie jest to zbrodnia polityczna.

— Żyd ambasadorem Ameryki w Czechosłowacji. Znany literat Lewis Einstein został mianowany ambasadorem Starów Żydów w Czechosłowacji (Z. B.).

Wiadomości handlowe.

Lwów, 26 października 1921.
Chodorów 4100—4050—4075, Oikos 5700—5650—5725—5675—5700 6000, Parowozy 1600—1650—1500, Nafta 2400—2375, Pezet 1225, Berlin 2800, Wiedeń 130—125—123—122—121—120, Praga 4750 4725.

Poza giełdą w walutach i dewizach tendencja zniżkowa.

Placono: Dolary amer. 4800, marki niemieckie 2800, leje rum. 3200, korony czeskie 4800.

Kursa giełdy lwowskiej

z dnia 26 października 1921.

Aktywa na artuka (łącznie z kuponem bieżącym), (Wartość nominalna oraz ostatnia dywidenda), ohan, zadano

Bank akcyjny związkowy 280—4480	580	—
II. i VI. emisji	—	—
Bank dyskontowy we Lwowie 280—0	800	—
Bank handl. w Poznaniu 1000—200	3.00	—
Bank hip. akcyjny 280—30	1.00	1050
Bank hip. zemal. 280—28	42	—
Bank Małopolski 280—35	675	—
Bank powszechny kred. 140—7	450	—
Bank przemysłowy 280—28	650	—
Bank ziemsk. kred. 280—35	650	—
Aktywa Tow. handl. i przem.		
Browski lwowska 500—100	3000	—
Tow. Chodorów 140—0	40	4150
Tow. aka. Karpalit 140—42	2500	—
»Cmielów« fabryka porcelany 1000—	4900	—
Fabr. Cementu »Portland Szczakowa« 140—28	—	—
Tow. akc. »Galicia« 490—300	18000	—
Tow. Galata 140—2250	3500	—
Tow. Górka 140—1540	10700	—
»Oikos« Zakłady przem. drzewnego 1000—0	5600	6050
Warszawska Skawka, budowy »Parowozów« 500—0	1475	1675
»Patris« fabryka papierosów 1000—300	5200	—
»Pezet«, Pow. Zakłady budowlane 500—00	1200	1250
Pocisk Zakłady amunic. 350—00	1350	—
Polski Glob 500—100	1200	—
Polska Nafta 500—75	2325	2450
Polsk. Tow. handl. 140—21	1050	—
Tow. Rakazawa 140—56	5000	—
Zakl. el. Siersza, wsz. em. 140—560	2000	—
Gal. Zakł. gór. Siersza 140—0	11000	—
Tow. Zieleniewski 140—42	7800	—
Zegluga Polska 140—28	525	—

Waluty.

Ruble carskie po 100 rb.	500	600
» » po 500 rb.	200	250
» » drobna	—	—
Ruble dumskie (po 1000)	50	70
» » (po 250)	50	50
Ruble dumskie kierunki (po 40 i 20)	—	—
Karbowanosc (po 1000)	3	5
Grzywny (po 500) wydział	6	10
1 frank franc.	280	315
1 Frank szwaj.	760	830
1 £ Sterling	16000	17000
1 Dollar ameryk.	4100	4400
1 Dollar kanadyjski	3400	3800
Marki niem. (po 1000)	2500	2900
» » (po 100)	2400	2800
» » drobna	2300	2700
Lej rumuński (500)	200	300
Lej rumuński drobna	2600	3200
Liry włoskie	130	150
Czeskie korony	4200	4800
Korony austr. niem. stemplowane	100	130

Dewizy:

Wypłata na Londyn	16500	17500
» na Paryż	20	320
» na Zurych	760	830
» na Praga	460	4850
» na Wiedeń	11500	135
» na Berlin	26000	3000
» na Nowy Jork	4000	4300
» na Medyolan	140	160
» na Bukareszt	2800	3400

Rata bankowa:

Stopa eskontowa P. K. K. P. 7%

Kursa Giełdy krakowskiej.

Kraków, 26. października 1921.
P. T. H I—III. 900—1000, Impex 350 400, Polski Glob 1000—1200, Zegluga Polska 450—500, Zieleniewski 8500 9000, Parowozy 1600—1700, Trzebinia fabryka maszyn I—III. 4000—4300, Lemiesz 8000—10000, Automotor 1800—2000 Polska Nafta 2200—2400, Siersza el. 2500—3000 Oikos 0000—0000, Pezet 1800 1500, Trzebinia tłuszcz. 5000—5400, Krakus 4000—4200, Cmielów 0000—0000 Górka 10800 11050, Siersza 11200—11800 T. P. G 7000—7500, Chodorów 4800 4700. Pocisk 1000—1200.

Dolary ameryk. 3900—4300, marki niem. 2300—2800, korony austr. 100—130

kor. czeski 4000—4500, franki fr. 280 810, dolary kanad. 0000—0000, franki szwajc. 000—000 franki belgijskie 000—000, funty szterl. 00000—00000 korony węg. 0.00—0.00, lei rum. 0000—0000 kor. szwedzkie 000—000, liry włoskie 000—000, kor. duńskie 000—000, kor. norweskie 000—000, m. fińskie 0000—0000, flor. holenderskie 0000—0000.

Kursa giełdy warszawskiej.

Warszawa 26 października 1921.
Dolary amer. 4400—4485—4300 franki franc 320—315, funty szterlingów 171.75, Belgia 312.50—316.00, Berlin 27.50 28.25—26.50, Gdańsk 27.25, Londyn 171.00 172.50, Paryż 312.50—320—317, Praga 45.75—47.50, Szwajcaria 810—830—800 Wiedeń 120.00—125.00—122.50, Nafta 2625.

Kurs dewiz.

Zurych. (Pat.) Kursa początkowy dewiz z dnia 26 b. m. Berlin 3.32, Praga 5.65, Nowy Jork 549.—, Austr. noty kor. stempl. 0.18, Budapeszt 0.75, Bukareszt 3.90, Wiedeń 0.28, Medyolan 20.65 Zagrzeb 1.85, Warszawa 0.13, Paryż 40.55 Londyn 21.65.

Zurych. (Pat.) Kursa końcowe dewiz z 26. bm. Berlin 3.35, N. Jork 000.00 Paryż 40.30, Bruksela 00.00, Sztokholm 000.00, Madryt 00.00, austr. korony stemplowane 0.18 Budapeszt 0.67, Bukareszt 4.00, Wiedeń 0.28, Holandia 000.00 Londyn 21.65, Medyolan 21.70, Kopenhaga 000.00, Chrystyiania 00.00, Buenos Aires 000.00, Warszawa 0.13, Praga 5.65, Zagrzeb 1.85.

Kurs marki polskiej w Wiedniu.

Wiedeń. (Pat.) W wolnym obrocie notowano markę polską 108.

Kursa giełdy wiedeńskiej

Wiedeń. (PAT). Giełda wiedeńska z 26. bm.:
Renta majowa 114.00, austr. renta koronowa 114.00, węgierska renta koronowa 1000.00, Losy tureckie 14.500.—, Renta lutowa 114.00, Anglobank 6210.—, Bankverein 2700.00, Bodenkreditanstalt 0000.00 Kreditanstalt 3360.—, Bank depozytowy 1455.—, Laenderbank 8003.00, Merkury 2270, Unionbank 2750.—, Ziwnosteńska banka 16500.00, Kolej północna 65100.—, Kolej południowa 6200.—, Alpiny 24200.—, Berg und Huetten 65.000.—, Krupp 15900.00, Poldihütte 18400.—, Prager Eisen 00.000.00, Rima 16400.—, Skoda 24100.—, Zieleniewski 000.—, Apollo 00000.—, Fanto 40.000.— Galicia 200.000.—, Schodnica 00.000.—, Galic. Karpaty 70.000.—, Koleje austriackie 22100.—, Losy węgierskie 000.—, Prioritytety kolei półn. 6440.— Bank obrotowy 15.0.— Kolej Lwów-Czern. 12500.— Siersza 0000.—

NADEŚLANE.

Z okazji zaręczyn koleżanki p. Reginy Donn z p. Henrykiem Karpem gratuluje Schwarz. 12698

DOBRE OGŁOSZENIA

NAUKA I WYCHOWANIE.

Abiturient gimnazjum hebrajskiego, student politechniki, udzieli lekcji hebrajskiego, także innych przedmiotów w zakresie szkół średnich. Specjalność matematyka. Wiadomość Szwarc, ul. Gródecka 1. 39. 19683

Kurs roczny do matury kl. V-ycznej rozpocznie się 2. listopada. Prof. Strycharski, Zdrowie 8. 12700

Norwęgskie śledzie

Solone dostarcza natychmiast wagonami loc ka da stacya w Polsce Towarzystwo Handlowo Bankowe

We Lwowie, ul. Bielowskiego 1. 6 I. p.

POMOC LEKARSKA.

Specjalista chorób wenerycznych i skórznych 12150
Dr. HENRYK ROSMARIN
 były sław. kliniki paryskiej, wiedeńskiej i lwowskiej.
 ord. od 8-10, 12-115-6 - Lwów, Koperska 12

Specjalista chor. skórnych i wenerycznych.
Dr. MICHAŁ SALPETER
 Lwów Sykstuska 17 ord. od 8-9: 1-6 12157

Oculista **Dr. Maurycy Laurerstein**
 lek. I. klasy na I. klinice okulist. we Wiedniu ord. od 3-5 **SZOPENA 7** (boczna Podleskiego). 12190

Dr. Maksymilian Keller
 Lekarz chorób dziecięcych. Szczepienie w godz. ord. od 2-4-tej **KLEPAROWSKA 4.** 12052

WOLNE POSADY.

Poszukuję instruktora dla ucznia z 5 kl. gimn. II. i uczennicy z 4 kl. g. mn. ewangelickiego. Zgłoszenia Skład obuwia Jagiellońska 15. 12681

Poszukuję panny do 2 cz. eroletnich chłopczyków. Wiadomość: Kandyd. Św. Anny 3. 12678

Potrzebny agent do sprzedaży a t. technicznych św. Michała 3/II. na prawo godz. 2-3. 12696

INTERESA HANDLOWE.

Przystąpię z większym kapitałem do przedsiębiorstwa przemysłowo-fabrycznego. Zgłoszenia listowne pod »Praca« do Biura ogłoszeń Scherera, Pasaż Hausmana. 12603

MAŁŻEŃSTWA.

Urzędnik bankowy lat 29 na doorem stanowisku z kapitałem 500.000 Mp. pragnie poznać panne w celach matrymonialnych, któraby posiadała sklep prosperujący lub większą pracę. Zgłoszenia proszę śłać do Administracji pod leg. Nr. 879. 12701

POSAD POSZUKUJĄ.

Dwie zdolne słuch. fil. poszukują lekcyi albo korepetycyi. Specjalność: matematyka. Wiadomość pod S. L. w Administracji »Chwila«. 12627

Asystent farmacyi poszukuje posady ewentualnie na prowincji. Adres: Pincus Zygmunt, Stanisławów. Kamińskiego 21. 12642

Asystent gimnazjum mający rok akademii eksportowej poszukuje zajęcia w biurze pod »Akademik«. 12693

Starzy rutynowany koncypiant poszukuje posady od 1-go listopada. Zgłoszenia Bodian u Dra Bergera - Grzymałowa. 12692

Asystent gimnazjum udzieli lekcyi języka francuskiego i niemieckiego. Zgłoszenia pod »Dobry« do Adm. 12696

Student medycyny poszukuje lekcyi za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia: Pesches, Gródecka 5. 12694

Technik III roku poszukuje zajęcia kilk. godzinnego u inżyniera budowlanego lub le. cyz. niemieckiego o gimnazjum. Zgłoszenia »Sunienny« Administracji. 12702

ROŻNE.

Biuro sędzi. fabryka ka. eluszy J. Gotliba we Lwowie pl. Strzelecki 15) przyjmują do przesłanowania kapelusze damskie, męskie według najnowszych fa. onów. Dla przejezdnych wykonuje w 24 godzinach. 12122

Panie i Panowie! Kapelusze stare każdego rodzaju przerabia na najnowsze formy. Pierwsza Krajowa Fabryka Kapeluszy Rudolfa Neuvelta, Lwów, Bilonowa 3. 12559

Goniaty... którym się je poszczęśliło w n... z... b... karyerę wstępując na praktykę do... Red. n... Batorego 1. 12691

KUPNO-SPRZEDAŻ.

Sprzedam urządzenie skł. powe i restauracyjne Filip Tannenbaum, Lwów, Jakóba Hermana 7. 12635

Mark pocztowe polskie bieżące jakoteż zagraniczne kupuje filatelista L. Dubieński i Ska, Lwów, Kościuszki 1. 1213

M...kulature (większą ilość) sprzedaje Biuro Dzienników Buchstaba, Legionów 71. 12649

MIESZKANIA, SKLEPY I LOKALE.

Zamienię mieszkanie z 4 pokojami, kuchni, z komfortem we Wiedniu, blisko opery, na takie same lub większe we Lwowie. Wiadomość biuro ogłoszeń, Menkesa, Batorego 32. 12652

Pokój z osobnym wejściem w śródmieściu za wyznaczenie posady w dziale technicznym. Wiadomość w Administracji. 12677

Ogłoszenia.

ZA BRYLANTY

ZŁOTO, SREBRO, DYAMENTY, PLATYNĘ
 PEACI NAJWYŻSZE CENY 1191

Zegarmistrz **A. Streitfeld, Lwów**
 BRAMA ANDRIOLLEGO, wchód przez RYNEK 29 i RUTOWSKIEGO 12.

MOTOR Diesel 80 HP. kompletny, dost. roczy tanio firma PION, Lwów, Lwowska 48 tel. 478. 12652

W Zakładzie dentystyczno-technicznym przyjmie praktykanta z ukończoną III. kl. gimn. natychmiast. Wiadomość w Biurze dzienników i ogłoszeń E. Scherera Pasaż Hausman 9 12703

Przybory szewskie

po cenach konkurencyjnych poleca Mürsel & Perlstein, Lwów, Rzeźnicka 14. 12688

Zakład portretowy „HENRI“ (WŁAŚC. LEON APPEL) przyjmują do nauki kilka panienek i chłopców

o wybitnych zdolnościach w rysowaniu. Zgłoszenia osobno: między 4-5 popołudniu do firmy LEON APPEL i S.A., Lwów, Legionów 1. 1267

Złote obrączki ślubne

14 kar. sztuka Mk. 500 za łaz. Złoto po kurcie dzisiejszy lub w zamian za stare.
JUBILER
 H. MANDEL
KOPERNIKA 14.
 naprzeciw klin. Koperska. 12118

ETYKIETY

wszelkiego rodzaju poleca i wykonuje LITOGRAFIA Lwów, ul. Św. Michała 4 boczna Kościuszki 1276

Motory ropne

patent Diesla 80 i 50 HP. oraz

Walce młyńskie

GANZA 12689 dostarcza

»utricht i Guttman« Wiedeń 1, Krugerstrasse 4

TELEGR. »Ag. Import« Wlen.

Nowo otworzony ek port
pijawek węgierskich
 poleca po najbardziej cenach 12667
MORGENSTERN, SŁONECZNA L. 40.
 Wysyłka pocztowa.

Za Brylanty, Złoto, SREBRO, DYAMENTY, PLATYNĘ.

PEACI NAJWYŻSZE CENY
 Zegarmistrz **S. ALTROZ, Lwów, Pasaż Hausmana 5,** wchód przez ulicę Sykstuska Nr. 6. 10146

Reklamowy tydzień

o 30% taniej, niż wszędzie!
BLUZKI crepdechin, markizet, wełniane i flanelowe,
SUKNIE crepdechinowe, jedwabne, wełniane i flanelowe,
SZLAFROKI flanelowe w kolorach,
SPODNICE granat i czarne plisow. od 4000 Mp. — poleca 12657
A. KOBER Lwów, Sienkiewicza 2, II. w. róg pl. Maryckiego.

Fryzyerskie!

brzytwy wymienione t. z. »Stossmessers« po 900 Mp. póki zapas starczy poleca **S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.** — Wysyłka na prowincję tylko za poprzednim nadesłaniem Mp. 950.

Zawiadamiam P. T. Publiczność, że dostałam świeży transport modeli francuskich i wiedeńskich, oraz czapki warszawskie i angielskie po cenach hurtownych

SALON MÓD

R. WEISS - BATOREGO L. 34. 12563

ARTYKUŁY ELEKTROTECHNICZNE

jak żarów i, materiał instalacyjny, motorki i t. p. można nabyć hurtownie we firmie 12556
KRAUS i RABINOWICZ
 LWÓW, ul. STANISŁAWA 2. 12556

TYLKO u MANNERA!!!

Zawianki wełniane podwójne we wszystkich kolorach
MK. 5.300 — poleca póki zapas starczy o o o o
 Lwów, Sykstuska 2. 12589

Ważne dla każdego

kto w dzisiejszych czasach chce oszczędzać
 Firma »Magnet«, Rynek 29 (Pasaż Andriolego).
 Sprzedaje we wszelkich ilościach **żarówki**
 jakoteż zamienia za stare za dopłatą, oraz przyjmuje wszelkie roboty w zakresie elektrotechnicznym wchodzące. 12668

CENY ZNIZONE!

KALOSZE

męskie, damskie i dziecięce we wszystkich wielkościach — poleca

SKŁAD OBUWIA

„MAGAZYN CHIC“

Lwów, ul. Legion Sapiehy 1. 27 (NAPRZECIW TECHNIKI).

Zamówienia z prowincyi bez kosztów obuwia. 12704

Nakładem Spółki wydawczej »Chwila« Spółki ogł. poręka

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Jerzy Zipper »Drukarnia Lwowska«, Lwów, Koperska 11.